

SHIRLEY
Charlotte Brontë

İngilizceden Çeviren: Tünde Ecem Kutlu
Yayına Hazırlayan: Mahir Koçak
Dizgi ve Kapak: Naz Yıldız
Editör: Ezgi Alkan

Sertifika No: 43569
Baskı ve Cilt: İşkur Matbaa
Ağaç İşleri Sanayi Sitesi 1370 Cadde No: 5 İvedik OSB. / Ankara (0312) 394 52 62
ISBN: 978-625-99261-4-8
Sertifika No: 52314
Birinci Basım: Aralık 2023

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yedi Kültür Sanat ve Yayıncılık Faaliyetleri A.Ş.
Birlik Mah. 448.Cad. 455.Sok. No:18 Çankaya/Ankara
Tel: (312) 496 27 10 Faks: (312) 496 27 19
www.yediyayinlari.com info@yediyayinlari.com

Charlotte Brontë (1816-1855): İngiliz Edebiyatı'nı derinden etkileyen Charlotte Brontë, 1816'da Yorkshire, İngiltere'de doğdu. Babası Patrick Brontë, İrlandalı bir rahipti. Charlotte Brontë, ailenin 6 çocuğun üçüncüsüydü. Gençlik yıllarında Charlotte, Branwell, Emily ve Anne, babalarının kütüphanesinde bolca vakit geçirirlerdi. Edebiyata karşı ilgileri de bu yıllarda başlamıştı. Brontë eğitimini Roe Head'de tamamladı ve 1835-1838 yılları arasında aynı okula öğretmen olarak geri döndü. 1839'dan 1841 yılına kadar mürebbiyelik yaptı. İlk romanı Jane Eyre'i 1847 yılında, Shirley'yi ise 1849 yılında yayımladı. Charlotte Brontë, ilk iki romanında "Currer Bell" ismini kullandı. Eserleri tıpkı kız kardeşlerinininkiler gibi İngiliz Edebiyatı klasikleri arasına girmiştir.

Tünde Ecem Kutlu: 1997 yılında İstanbul'da doğdu. Lise eğitimini TED Koleji'nde tamamladıktan sonra Boğaziçi Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları bölümünden mezun oldu. Aynı daldaki yüksek lisans eğitimini Trinity College Dublin'de sürdürdü. Çeşitli yayınevlerinde serbest editörlük ve çevirmenlik yapıyor.

Charlotte Brontë

SHIRLEY

Çeviren: Tünde Ecem Kutlu

Cilt I

Bölüm I.

Levililer.

SON yıllarda, İngiltere'nin kuzeyinde oldukça bereketli bir vaiz yağmuru başladı; tepelerin üzerini iyice kaplayan bu kimselerden her cemaatte bir ya da daha fazlası bulunur ve gençliklerinin canlılığıyla pek çok iyilik yapmaları beklenir. Fakat son yıllardan bahsetmeyecek, bu yüzyılın başlangıcına döneceğiz; içinde bulunduğumuz bu son yıllar tozlu, güneşten yanmış, sıcak ve çorak; öğle vaktinden kaçınacak, siesta zamanında bunları unuttak, gün ortasını uykuda geçirecek ve şafağı düşleyeceğiz.

Eğer ki sayın okurum, bu giriş yüzünden sizleri bir aşk hikâyesinin beklediğini sanıyorsanız daha fazla yanılamazdınız. Beklediğiniz, duygusallık, şairanelik ve hülyalara dalmak mı? Tutkuyla, dürtülerle ve melodramla karşılaşmayı mı düşünüyorsunuz? Beklentilerinizi dizginleyin, mütevazı bir seviyeye indirin. Çalışan herkesin yataktan kalkmak ve kendisini işe sürüklemek için uyandığı bir pazartesi sabahı gibi, romantik olmayan, gerçek, donuk ve katı bir şey yatıyor karşınızda. Elbette ki bu, yemeğinin ortasına veya sonuna doğru heyecan verici şeylerle karşılaşmayacağınız anlamına gelmiyor; yine de masaya konan ilk yemeğin, Katoliklerin —hatta Anglo-Katoliklerin— Çile Haftası'ndaki Kutsal Cuma'da yiyeceği türden olmasına karar verildi: Soğuk mercimek ve yağsız sirkenin yanında, acı otlarla dolu mayasız ekmek sunulacak ve fırınlanmış kuzu eti verilmeyecek.

Dediğim gibi, son yıllarda İngiltere'nin kuzeyinde oldukça bereketli bir vaiz yağmuru başladı fakat 1812 yılında bu zengin

yağış kendini henüz göstermemişti. O zamanlar vaizler nadir bulunurdu. Papaz Desteği yoktu —yorgunluktan bitap düşmüş yaşlı bölge papazları ile vaizlere bir yardım eli uzatıp, Oxford veya Cambridge'den gelecek genç meslektaşlarına maaş verilmeleri için onlara destek olacak Fazladan Vaizler Cemiyeti de yoktu. Havarilerin günümüzdeki vârisleri olan Doktor Pusey'nin öğrencileri ve Propaganda'nın kuklaları,¹ o dönemde beşiklerindeki battaniyelerin altında kabuklarından çıkıyor ya da çocuk odalarındaki lavabolarda, vaftizleriyle yeniden doğuyorlardı. Kime bakarsanız bakın İtalyan ütüsüyle düzeltilmiş dantelli başlıkların, çifte fırırların Aziz Paul, Aziz Peter ya da Aziz John'un önceden belirlenmiş, özellikle kutsanmış vârislerinin alnını kuşattığını tahmin edemezsiniz. Uzun geceliklerinin kıvrımları arasında, gelecekte cemaatinin ruhlarını acımasızca zorlarken giyeceği beyaz cübbesini ya da bir gömlek kadar kısa ve okuma masasından daha yukarılarda dalgalanmamış giysisiyle tuhaf bir şekilde modası geçmiş bölge papazını hayrete düşürerek kürsüde serpileceğini öngöremezdiniz.

8 Fakat bu kıtlık günlerinde bile vaizleri görebilirdiniz; pek kıymetli bu çiçekler nadiren görülür fakat yine de bulunabilirlerdi. Yorkshire'in West Riding'inde, özellikle sevilen bir semtin otuz kilometre çevresinde Harun'un değneklerinden üçünü² görebilirdiniz. Onlarla tanışacaksınız, okurum. Whinbury'nin banliyösündeki hoş bahçeli bu eve girin, küçük oturma odasına geçin. İşte, akşam yemeklerini yiyorlar. Onları sizinle tanıştırayım: Whinbury'nin vaizi Mr. Donne, Briarfield'in vaizi Mr. Malone ve Nunnely'nin vaizi Mr. Sweeting. Şu an Mr. Donne'in daire-sindeler; burası küçük bir tuhafiyeci işleten John Gale'in mülkü. Mr. Donne, dostlarını ufak bir ziyafet için nezaketle davet etti. Sizinle birlikte bu buluşmaya katılacak, görülecekleri görüp, duyulacakları dinleyeceğiz. Fakat şimdilik, yalnızca karınlarını doyuruyorlar; biz bu sırada kendi aramızda konuşacağız.

Bu beyefendiler, gençliklerinin baharında ve bu ilginç dö-

1. Kısaca, Reform Hareketi. Katolik kilisesine karşı fikirlerin, matbaa sayesinde geniş kitlelere yayıldığı dönem. Protestan Propaganda olarak da bilinir. (e.n.)

2. Eski Ahit, Çölde Sayım 17:1-5. (ç.n.)

nemin getirdiği tüm canlılığa sahipler —öyle ki sıkın bölge papazları bu canlılığı papazlık görevlerine yöneltmelerini çok defa dile getiriyor, okullardaki özenli eğitimlerde ya da şahsi cemaatlerinin hasta üyelerine yaptıkları sık ziyaretlerde kulanmalarını istiyorlardı. Fakat genç Levililer³ bu işi pek sıkıcı buluyorlar, enerjilerini başka şeylere harcamak istiyorlar, dışarıdan bakıldığında dokumacının tezgâh başındaki işinden daha yoğun bir *ennui*⁴ hissiyle, daha ağır bir monotonlukla dolu görünse bile onlara sonu gelmez bir eğlence ve uğraş sağlayan meşgaleleri tercih ediyorlardı.

Kendi aralarında, şahsi daireleri arasında oradan oraya gidip gelişlerinden bahsediyorum —bir çemberden ziyade üçgeni andıran bu ziyaretlerini tüm bir yıl boyunca; kıştan bahara ve yazdan sonbahara sürdürüyorlar. Ne mevsim ne de hava koşulları onları etkiliyor; birlikte yemek yiyebilmek ya da çay içebilmek için anlaşılmaz bir hevesle kara ve fırtınaya, rüzgâra ve yağmura, çamura ve toprağa göğüs geriyorlar. Onları birbirlerine neyin çektiğini anlatmak zor. Arkadaşlık değil, ne de olsa her buluştuklarında tartışıyorlar. Din de değil —aralarında bahsi bile geçmiyor, ara sıra ilahiyattan konuşuyorlar ama dindarlıktan asla. Yemekten veya içmekten duydukları keyif de değil; her biri, kardeşlerinin sunduğuyla aynı derecede güzel bir et ve tatlıyı, etkili bir çayı ya da yağlı bir kızarmış ekmeği kendi evinde de yiyebilir. Sırasıyla kendi ev sahibeleri Mrs. Gale, Mrs. Hogg ve Mrs. Whipp, durumun “insanları rahatsız etmekten ibaret olduğu” konusunda hemfikir. Tabii bu hanımefendiler “insanlar” derken kendilerini kastediyorlar, ne de olsa bu karşılıklı istila yüzünden sürekli “tasa” içindeler.

Söylediğim gibi, Mr. Donne ve misafirleri akşam yemeklerini yiyorlar; Mrs. Gale onlarla ilgileniyor fakat gözlerinde bir öfke parıltısı alevlenmiş. Ona göre bir arkadaşını ek ücret ödmeden ara sıra ziyarete çağırabilme lüksü (daireyi kiralar-

3. Levililer: Musa peygamberin de aralarında bulunduğu bir İsrail kabilesi. Aynı zamanda Tavra'tın üçüncü kitabının ismi. Kitap ağırlıklı olarak nasıl ibadet edileceğini anlatır. Yazar, genç papazları bu kabileye benzetiyor. (e.n.)

4. (Fr.) Can sıkıntısı. (e.n.)

ken böyle anlaşmışlardı) son zamanlarda sınırı yeterince aştı. Daha perşembe günündeler ama pazartesi günü Briarfield'in vaizi Mr. Malone kahvaltı için gelip yemeğe kadar kaldı, salı günü Mr. Malone ve Nunnely'nin vaizi Mr. Sweeting çaya gelip akşam yemeğini paylaştı, ardından yedek yatakta kalarak çarşamba sabahı kahvaltıda ona eşlik ettiler ve şimdi de yine akşam yemeğini yiyorlar ve gece orada kalacaklarından neredeyse emin. Eğer Fransızca konuşabilseydi "*C'en est trop*,"⁵ derdi.

Mr. Sweeting tabağındaki bifteği kesiyor ve çok sert olmasından yakınıyor, Mr. Donne biranın tatsız olduğunu söylüyor. Ah, en kötüsü de bu: En azından saygılı davranışlar, önelerine konulandan memnun olabilseler Mrs. Gale bu kadar rahatsız olmayacak ama "bu genç papazlar pek burnu havada ve alaycı, herkesi 'topuklarının' altında sanıyorlar. Ona saygıyla bile yaklaşmıyorlar; sırf bir yardımcı yok da ev işlerini kendisi yapıyor diye, sonra da Yorkshire geleneklerinin ve insanların arkasından konuşuyorlar" ve tam da bu yüzden Mrs. Gale onlardan birinin bile gerçek bir beyefendi olduğunu ya da soyunda kibarlık bulunduğunu sanmıyor. "Bu okullu gençler, eski papazların tırnağı olamaz; en azından onlar güzel ahlaklıydılar, herkese karşı da kibardılar."

Mr. Malone "Biraz daha ekmek!" diye öyle bir bağıyor ki üç kelimecik olmasına rağmen ağzından çıkar çıkmaz adamın yoncalarla patateslerin ülkesinden geldiğini kanıtlayıyor. Mrs. Gale en çok Mr. Malone'dan nefret ediyor, aynı zamanda ondan korkuyor, ne de olsa uzun boylu ve güçlü biri; tam bir İrlandalıya yakışır kolları ve bacakları var ve yüzü de oraların yerlisi olduğunu gösteriyor —Kelt yüzü değil, Daniel O'Connell'in tarzı da değil; sadece İrlanda'nın hususi bir seçkin tabakasında görülen mağrur, Kuzey Amerikalı-Kızılderili bir yüz bu ve özgür köylülerin yaşadığı bir mülkün sahibindense kölelerle dolu toprakların efendisine yakışacak şekilde kanı çekilmiş, gururlu bir ifade taşıyor. Mr. Malone'un babası kendisini bir beyefendi addetmişti; yoksul ve borç batağında olduğu kadar sersemletecek derecede de küstahtı; oğlu da ona çekmişti.

5. (Fr.) "Bu kadarı fazla." (ç.n.)

Mrs. Gale somunu uzattı.

“Kessene, kadın,” dedi misafiri ve “kadın” da denileni yaptı. Kalbini dinleseydi papazı da keserdi; Yorkshirelı ruhu, verilen emir karşısında tam anlamıyla tiksinimişti.

Vaizlerin iştahı yerindeydi ve biftek “sert” olmasına rağmen fazla fazla yediler. “Tatsız” biradan da kabul edilebilir derecede içerlerken bir tabak Yorkshire yemeğinin yanında duran iki büyük kâse sebze, önlerinde çekirgelerin saldırdığı yapraklar gibi tükendi. Peynir de dikkatlerini cezbediyordu ve tatlı yerine geçen “baharatlı kek” ise bir hülya gibi ortadan kaybolup ardında hiçbir iz bırakmadı. Mutfaktan Mrs. Gale’in oğlu ve vârisi, altı yaşındaki Abraham’ın ağıtı yükseldi; kekin kendisine döneceğine güvenmişti ve annesi boş tabağı getirdiğinde bağırarak acı ağladı.

Bu sırada vaizler oturuyor, mütevazı bir bağbozumundan yapılmış ve tadını kısmen beğendikleri şarabı içiyorlardı. Mr. Malone elbette viskiyi yeğlerdi ama bir İngiliz olan Mr. Donne’da bu içkiden bulunmuyordu. İçkilerini yudumlarken bir yandan da tartıştılar; siyaset, felsefe ya da edebiyat hakkında değil — (bu konular her zamanki gibi şimdi de onları hiç ilgilendirmiyordu)— hatta pratik ya da dogmatik açılardan ilahiyat üzerine bile değil; kiliseyle ilgili ufak tefek, kendileri dışında herkesin gözünde hava baloncukları kadar boş görünen, manasız konularda. Ahbabları kendilerini bir kadehle sınırlandırırken ikinci kadehini yudumlamanın bir yolunu bulan Mr. Malone, nevi şahsına münhasır bir şekilde gittikçe daha da şamatalı bir hâlde konuşuyordu; biraz küstahlaşıyor, kaba saba sözler sarf ediyor ve kendi zekâsı karşısında yaygaracı kahkahalar atıyordu.

Arkadaşlarının her birini sırayla hedef aldı. Malone’un hizmetinde onlara dair bir dolu şaka vardı ve şimdiki gibi keyifli zamanlarda bunları sunmaya alışkındı; nüktelerini nadiren yenilerdi ki buna gerek de yoktu, ne de olsa kendini yavan buluyor gibi görünmüyordu ve başkalarının ne düşündüğü kesinlikle umurunda değildi. Mr. Donne aşırı zayıflığına yapılan dokundurmalara, burnunun kalkıklığına yönelik göndermelere, yağmur her yağdığında ya da yağacakmış gibi görüldüğünde giymeye alışık olduğu naçizane kahverengi pardösüsüne dair sert

alaylara maruz kalıyordu ve tercih ettiği Doğu Londra şivesiyle tarzına kattığı zarıflık ve rötuş üzerine konuşulmayı kesinlikle hak eden telaffuz biçimleri eleştirilere hedef oluyordu.

Mr. Sweeting ise endamı hakkındaki şakalarla yüzleşiyordu —(ufak tefek bir adamdı, atletik Malone’la hem enine hem boyuna kıyaslandığında bir çocuk gibi kalıyordu, müzikteki başarılarıyla alay ediliyordu)— flüt çalıyordu ve cemaatindeki bazı genç hanımlar, ilahileri adeta bir melek gibi okuduğunu düşünüyordu; “kadınların oyuncağı” olmasıyla küçümseniyor, annesi ve kız kardeşleri konusunda sataşılıyordu; zavallı Mr. Sweeting’in onlara hâlâ hürmeti vardı ve yapısında doğal şeffakatten en ufak bir iz bulunmayan vaiz, İrlandalı’nın karşısında ara sıra onlardan bahsedecek kadar aptal olabiliyordu.

Kurbanlar bu saldırılara kendilerince karşılık veriyordu: Mr. Donne nispeten sarsak haysiyetinin yegâne destekleri olan yapmacık memnuniyete ve kısmen huysuz bir soğukkanlılığa yaslanırken Mr. Sweeting koruması gereken bir haysiyeti olmamasının getirdiği rahat, dertsiz yaradılışının kayıtsızlığına sığınyordu.

12

Malone’un şakaları biraz fazla saldırganlaştığında —ki çok bekletmezdi— arkadaşları da ona katılarak durumu tersine çevirmeye çalışır, o gün yolda gelirken kaç kişinin ona “İrlandalı Peter!” diye seslendiğini sorar —(Malone’un adı Peter Malone’dur; Muhterem Peter Augustus Malone)— ya da papaz ziyaretlerine giderken vaizlerin ceplerinde dolu silahlar, ellerinde *shillelagh*⁶ taşımalarının İrlanda’da normal olup olmadığını söylemesini talep ederlerdi; *vele*, *firrum*, *hellum* ve *storum* gibi kelimelerin meallerini sorar (Mr. Malone da istisnasız her defasında bu kelimeleri *veil*, *firm*, *helm* ve *storm*⁷ olarak telaffuz ederdi) ve zihinlerinin ırsi nezaketinin elverdiği benzer misillmeler yaparlardı.

Elbette bunlar işe yaramazdı. Ne iyi huylu ne de soğukkanlı Malone gittikçe hiddetlendi. Bağırıp çağırdı, elleriyle havayı dövdü; Donne ile Sweeting güldüler. İnce Kelt sesinin en tiz

6. İrlanda’da kullanılan, tahtadan yapılan bir tür yürüme değneği. (ç.n.)

7. Sırasıyla peçe, sert, miğfer ve fırtına kelimeleri. (ç.n.)

noktasında onları Saksonluk ve küstahlıkla suçladı; arkadaşları onun ele geçirilmiş bir ulusun yerlisi olmasıyla dalga geçti. “Ürkesi” adına ayaklanmakla tehdit etti, İngiliz yönetimine duyduğu acı nefreti dışa vurdu; diğerleri ise paçavralardan, sefaletten ve vebadan bahsetti. Küçük oturma odası tam bir şamata hâlindeydi; bu denli şiddetli bir atışmanın ardından düello geleceğini sanırdınız; Mr. ve Mrs. Gale’in bu kadar gürültü karşısında endişelenmemiş ve düzeni sağlaması için bir memur çağırması olması inanılmazdı. Fakat onlar bu gibi gösterilere alışkındı; vaizlerin böyle hareketlerde bulunmadan yemek yemelerinin ya da çay içmelerinin imkânsız olduğunu biliyor ve sonuçları konusunda endişelenmiyorlardı; rahiplere özgü kavgaların, gürültüsü ölçüsünde zararsız olduğunu ve hiçbir şeyle sonuçlanmadıklarını, vaizlerin bu akşam nasıl ayrılırlarsa ayrılırlar ertesi sabah birbirlerinin can dostu olacaklarını biliyorlardı.

Saygıdeğer ikili mutfak ateşinin yanında oturmuş, Malone’un yumruğunun salondaki maun masanın yüzeyiyle her buluşmasında tekrar eden ve yankılanan sesiyle; sürahilerle bardakların sallanıp şingırdamasını, taraf olmuş İngiliz tartışmacıların alaylı kakahalarını ve yalnız bırakılmış İrlandalı’nın tökezleyen hitabetini dinliyorlardı ki dış kapının merdiveninde ayak sesleri, ardından da kapı tokmağının keskin tıklamasını duydular.

Mr. Gale ayağa kalkıp kapıyı açtı.

“Üst kattaki odada kim var?” diye sordu bir ses —oldukça kayda değer, genizden gelen, haşın bir tonda.

“Ah, Mr. Helstone, siz misiniz? O kadar karanlık ki sizi göremiyorum; havalar iyice erken kararıyor artık. İçeri gelir misiniz, efendim?”

“İçeri gelmeme değer mi, önce onu öğrenmek istiyorum. Yurkarda kim var?”

“Vaizler, efendim.”

“Ne? Hepsi birden mi?”

“Evet, efendim.”

“Yemek mi yiyorlardı?”

“Evet, efendim.”

“Anlaşıldı.”

Bu sözlerin ardından biri içeri girdi —orta yaşlı, siyahlara bürünmüş bir adamdı. Mutfak boyunca ilerleyip doğrudan içerdeki kapıya yöneldi, kapıyı açtı, başını öne eğdi ve dinlemeye başladı. Dinlemesine değerdii, ne de olsa yukarıdan gelen sesler o sırada hiç olmadığı kadar yükselmişti.

“Pes!” diye bağırdı kendi kendine, ardından Mr. Gale’e döndü: “Böyle kargaşalar sık mı oluyor?”

Mr. Gale kilise mütevellisiydi ve vaizlere karşı pek hoşgörülüydü.

“Biliyorsunuz, efendim —gençler,” dedi küçümseyerek.

“Gençmiş! Dayağı hak ediyorlar. Kötü çocuklar —kötü çocuklar! Eğer kilise adamı olacağına muhalif⁸ olsaydın, John Gale, onlar da aynısını yapar, kendilerini açığa çıkarırlardı; ben şimdi...”

Cümlesini sonlandırırken odadan ayrıldı, arkasından kapıyı kapadı ve merdivenleri çıkmaya başladı. Üst kattaki odaya vardığında tekrar birkaç dakika dinledi. Hiçbir uyarıda bulunmadan içeri girip vaizlerin karşısına dikildi.

Susmuş, donakalmışlardı; davetsiz misafir de aynı durumdaydı. Helstone kısa boyluydu ama duruşu dimdikti, geniş omuzlarının üzerinde bir şahinin başını, gagasını ve gözlerini; bunların üzerinde de büyük beden papaz şapkasını⁹ taşıyordu. Önünde durduğu kişilerin karşısında şapkasını kaldırmayı ya da çıkarmayı gerekli görmeyen bu *kişi*, kollarını göğsünde kavuşturdu ve genç arkadaşlarına, tabii arkadaş denebilirse, hiç acele etmeden gözlerini dikti.

“Ne!” diye başladı, sözleri artık genizden gelmeyi kesmiş ve bilerek derinleştirilmiş, boğuklaştırılmıştı; tok —tok bile yeter-siz— bir sesle konuştu: “Ne! Hamsin Yortusu mu geldi? Şeytanın dilinden konuşanlar mı indi yeniden? Neredeler? Sesleri az önce evi dolduruyordu. On yedi dili de duydum: Partça, Medce ve Elamca; Kapadokya’da, Pontus’ta ve Asya’da, Frigya ve

8. Anglikan kilisesinden ayrılanlar kastediliyor. Kiliseye karşı gelenler Amerika, Kanada gibi yerlere göç etmişlerdir. (e.n.)

9. *Shovel hat*: Anglikan kilisesine özgü geniş bir şapka. Yazar bu şapkayı mübalağa ederek tarif ediyor. (e.n.)

Pamfilya'da, Mısır'da ve Libya'nın Kirene civarındaki yerlerde; Roma'nın yabancılarının, Yahudilerin ve din değıştirenlerin, Girit'in ve Arapların; iki dakika önce hepsinin birer temsilcisi bu odada olmalıydı."

"Affınıza sığınyorum, Mr. Helstone," diye başladı Mr. Donne. "Lütfen oturun, efendim. Şarap ister misiniz?"

Kibarlığı karşılık bulamadı. Siyah pardösülü şahin, sözlerine devam etti:

"Bilinmeyen dillerde konuşma yeteneğinden neden bahsediyorum? Gerçekten de bir yetenek! Bölümü, kitabı ve Ahit'i yanlış anladım — esasları kaidelerle, Elçiler'i Yaradılış'la, Kudüs şehrini Şinar topraklarıyla karıştırdım. Beni bir odun kadar sağır hâle getiren, bir yetenekten ziyade dillerin iç içe geçmiş uğultusuydu. Siz mi havarisiniz? Ne! Siz içinüz mü? Daha neler! Kendini bilmez, Babil'den gelen üç duvar işçisi — ne eksik ne fazla!"

"Sizi temin ederim, efendim, biz yalnızca keyifli bir akşam yemeğinin ardından şarap içerek biraz sohbet ediyor, muhalifleri hallediyorduk!"

"Ah! Muhalifleri hallediyordunuz, öyle mi? Malone mu hallediyordu Muhalifleri? Havari dostlarını hallediyor gibiydi oysa. Birbirinizle kavga ediyorsunuz; sırf içinüz, vaaz veren terzi Moses Barraclough ve dinleyicilerinin biraz aşağıdaki Metodist şapelinde, uyanışın tam ortasındaiken çıkardığı kadar gürültü çıkarıyorsunuz neredeyse. Kimin suçu olduğunu biliyorum — sizin, Malone."

"Benim mi, efendim?"

"Sizin, beyefendi. Donne ve Sweeting siz gelmeden önce sessizlerdi ve siz gitseniz yine sessiz olurlar. Denizi aşığıında İrlandalı alışkanlıklarını da ardınızda bıraksaydınız keşke. Dublin'in öğrenci gelenekleri burada işlemez. Connaught'un vahşi bataklıklarında ve dağlık bölgelerinde belki fark edilmeden geçip giden hareketler, saygıdeğer bir İngiliz cemaatinde, bunları yapanların ve daha da kötüsü yalnızca mütevazı birer uzvu oldukları kutsal kurumun itibarını zedeler."

Ufak, yaşlı beyefendinin bu gençleri azarlarken kullandığı üslupta belirli bir saygınlık vardı fakat belki de bu saygınlık

için doğru zaman değildi. Baston yutmuş gibi dimdik, bıçak kadar keskin Mr. Helstone, papaz şapkasına, siyah pardösüsüne ve tozluklarına rağmen gençlere inançları hakkında öğütler veren muhterem bir vaizden ziyade, astlarını azarlayan kıdemli bir askere benziyordu. Ne inançlı ılımlılık ne de havarilere yakışır bir iyi kalplilik bu keskin kahverengi çehreye el sürmüştü; yüzünün detaylarını sertlik çizmiş, dirayet kendi çizgilerini çekmişti.

“Supplehough’la karşılaştım,” diye devam ediyordu. “Milldean muhalif evinde vaaz vermek için bu yağmurda çamurda yola çıkmıştı. Söylediğim gibi Barraclough’nun gizli bir toplantıda gözü dönmüş bir boğa misali böğürdüğünü duydum ve şimdi görüyorum ki *sizler*, beyefendiler, iki yudumluk buğulu porto şarabınızla vakit öldürüyor ve öfkeli yaşlı kadınlar gibi surat asıyorsunuz. Supplehough’ın bir günde on altı yetişkine din değiştirtmesine şaşmamak gerek —daha iki hafta önce oldu bu— ya da serseri, ikiyüzlü Barraclough’nun çiçekleri ve kurdeleleriyle tüm o dokumacı kızları, parmak boğumlarının fiçisinin tahta kenarından ne kadar sert olduğunu göstermek için kendisine çekmesine şaşmamak gerekir; ne de olsa *sizlerin*, kendi hâlinize bırakıldığınızda ve başınızda bölge papazı olmadığında —ben, Hall ya da Boulby gibi— kilisemizin kutsal törenlerini boş duvarlara yapmanız ve o yavan söylevlerinizi rahibe, orgcuya ve mübaşire okumanız da hiç şaşırtıcı değil. Ama bu kadarı yeter. Malone için geldim —sizden bir talebim var, ey kaptan!”

“Nedir?” diye sordu Malone keyifsizce. “Günün bu saatinde cenaze olmaz ya.”

“Emanetiniz var mı?”

“Emanet mi, efendim? Hayır, kimse bana bir şey bırakmadı.” Ardından muazzam kollarını iki yana açtı.

“Öf! Silahınız, diyorum, var mı?”

“Sizin verdiğiniz tabancalarım var. Yanımdan hiç ayırmıyorum. Uyurken yatağımın başucundaki bir sandalyede hazır tutuyorum. Değneğim de yanımda.”

“Güzel. Vadi İmalathanesi’ne gider misiniz?”

“Vadi İmalathanesi’nde ne oluyor?”

“Daha bir şey olmuyor, belki de olmayacak fakat Moore

orada yalnız. Güvendiği tüm işçilerini Stilbro'ya yolladı, orada yalnızca iki kadın kaldı. Hayır duacılarının onu ziyaret etmesi için iyi bir fırsattır, eğer ki karşlarındaki yolun ne denli düz olduğunu bilirlerse.”

“Ben onun hayır duacılarından değilim, efendim. Ondan hazzetmiyorum.”

“Peh! Korkuyorsun, Malone.”

“Beni bundan daha iyi tanıyorsunuz. Gerçekten hırgür çıkacağı düşünsem giderdim ama Moore tuhaf, utangaç bir adam ve onu anladığımı iddia edemem; onunla sırf vakit geçirmek için kılımı kıpırdatacak değilim.”

“Ama hırgür çıkması *muhtemel*; tam anlamıyla kargaşa çıkmasa bile —ki gerçekten pek olası görünmüyor— gecenin o kadar da sessiz ve sakin geçeceğini sanmıyorum. Moore'un yeni bir makine almaya kararlı olduğunu biliyorsun, bu akşam da Stilbro'dan iki araba dolusu örgü makinesi ve makas gelmesini bekliyor. Ustabaşı Scott ve birkaç erkek onları getirmeye gitti.”

“Onları güvenli ve olaysız getireceklerdir, efendim.”

“Moore da öyle diyor ve kimseyi istememekte ısrarcı. Yine de yanında birisi gelmeli, bir şey olma ihtimaline karşı hiç değilse bir şahit bulunması için. Bence pek umursamaz. Yazıhanesinde perdelerini hiç kapamadan oturuyor ve hava karardıktan sonra dışarı çıkıp dolanıyor, dereye kadar gidip Fieldhead Lane'e iniyor, tarlaları geçiyor; zannedersiniz oraların biriciği —nasıl biri olduğunu düşünürsek, tiksindirici— ve masallarda dedikleri gibi 'büyülü bir hayat' sürüyor. Ne Pearson'ın kaderinden ne de Armitage'dan ders almış —biri kendi evinde, diğeri de kırlarda vurulmuştu.”

“Ama dikkatli olmalı, efendim ve tedbir almalı,” diye araya girdi Mr. Sweeting. “Geçen gün duyduklarımı duysaydı tereddüt etmezdi.”

“Ne duydun, Davy?”

“Mike Hartley'yi tanıy mısınız?”

“İbahi¹⁰ dokumacı mı? Evet.”

10. *Antinomian*: Ahlakı yasalari reddeden. 17. Yüzyılda ortaya çıkan bu düşünceye göre Hıristıyanlar üstün oldukları için ahlak yasalariına uymak zorunda değillerdir. (e.n.)

“Mike birkaç hafta aralıksız içtiğinde Nunnely’deki papaz evini ziyaret edesi; Mr. Hall’a vaazları konusunda düşündüklerini söyleyip, kutsal kitaplara dair öğretilerindeki korkunç eğilimleri kinayası; ardından da onun ve tüm dinleyicilerinin, karanlığın eşliğinde oturduğunu söyleyesi tutuverir.”

“Bunun Moore’la bir alakası yok.”

“Bir İbahi olmasının yanı sıra hiddetli bir Jakoben ve Leveler’dir¹¹, efendim.”

“Biliyorum. Çok sarhoş olduğunda aklına kralın öldürülmesi gelir durur. Mike tarihten bihaber ve kendi deyimiyle ‘soyların intikamcısının tatmin olduğu’ tiranlardan bahsettiğini duymak oldukça eğlenceli. Başlı taçlıların ya da herhangi birinin siyasi sebeplerden öldürülmesinden tuhaf bir zevk alıyor. Moore’a karşı tuhaf bir ilgisi olduğundan bahsedildiği çoktan kulağıma geldi. Bunu mu kastediyorsun, Sweeting?”

“Doğru dediniz, efendim. Mr. Hall, Mike’in Moore’a karşı hususi bir nefreti olduğunu düşünmüyor. Hatta Mike onunla konuşmaktan keyif aldığını, onu kovaladığını söylüyor ama Moore’un *ibretlik* olmasıyla ilgileniyor. Mr. Hall’a daha geçen gün Moore’un Yorkshire’daki en zeki imalathane sahibi olduğunu anlatıp onu göklere çıkarıyordu ve bu sebepten Moore’un bir kurban, lezzetli bir adak olarak seçilmesi gerektiğinde ısrarcı. Sizce Mike Hartley sağlıklı düşünebiliyor mu, efendim?” diye sordu Sweeting kısaca.

“Bilemiyorum, Davy. Delirmiş ya da kurnaz olabilir, belki de ikisi birden.”

“Görülerini olduğunu söylüyor.”

“Ah! Konu bu olunca bir Hezekiel ya da Danyal oluveriyor. Geçen cuma tam yatağa girecekken evime gelip o öğleden sonra Nunnely Park’ta güya ona görünen bir görüyü anlattı.”

“Anlatın, lütfen. Neymiş?” diye sordu Sweeting.

“Davy, sende de bitmek bilmez bir merak var. Bak Malone’a, onda hiç yok. Ne cinayet ne de görüler umurunda. Nasıl da boş bakışlı bir Saf şu an.”

11. *The Levellers*: İngiliz İç Savaşı sırasında ortaya çıkan ve Jakobenlerle benzer görüşleri paylaşan topluluk. (e.n.)

“Saf mı? Kimmiş Saf?”

“Bilmemene şaşırmadım, belki öğrenirsin: İncil’de geçer. Adından ve ırkından daha fazlasını bilmiyorum ama çocukluğumdan beri Saf’a bir kişilik biçmişimdir. Buna göre o dürüst, baygın ve şanssızdır. Gov’da Sibbekay tarafından öldürüldü.”

“Peki ya görüler?”

“Davy, sen dinle beni. Donne tırnaklarını yiyor, Malone da esniyor; senin dışında kimseye anlatmayacağım. Mike da herkes gibi işsiz, maalesef. Sir Philip Nunnely’nin kâhyası Mr. Grame ona manastırda bir iş verdi. Anlattığına bakılırsa Mike öğleden sonraya dek çalılar kesmekle uğraşıyormuş ki uzaktan bir grup çalğının sesini duyduğunu sanmış —borazanlar, düdükler ve trompetler; ormandan geliyormuş ve oradan müzik sesi gelmesine şaşırmış. Başını kaldırmış; ağaçlar boyunca hareket eden, gelincik gibi kırmızı ya da mayıs çiçekleri gibi beyaz şeyler varmış. Ormanın her yerindedermiş; dışarı taşıyor, parkı dolduruyorlarmış. Sonra bunların asker olduklarını anlamış —binlerce, on binlerce; yaz akşamındaki tatarcıklardan daha gürültülü değillermiş. Dedi ki; hizaya girmişler ve alay üstüne alay, park boyunca uygun adım ilerlemişler. Onları Nunnely çayırına kadar takip etmiş; müzik hâlâ kısık ve uzaktan geliyormuş. Çayıra ulaştığında onların bir dizi değişimden geçtiğini görmüş. Kıp kırmızı giyinmiş bir adam, tam ortalarında durup onları yönlendiriyormuş. Dediğine göre elli dönüm boyunca yayılmışlar. Yarım saat kadar öyle kalmışlar, sonra da yine uygun adım, sessizce uzaklaşmışlar. Tüm bu zaman boyunca ne bir insanın ne de adımların sesini duymuş —sadece uygun adım yürüyüşlerinin ardında çalan belli belirsiz vakur müziği.”

“Nereye gitmişler?”

“Briarfield’e doğru. Mike peşlerinden gitmiş. Fieldhead’i geçiyorlarmış ki ateşlenmiş toplardan fıskırırçasına bir duman bulutu sessizce tarlaların, yolun, çayırların üzerinde yükselip ayaklarına kadar mavi ve soluk bir hâlde süzölmüş, öyle diyor. Duman açıldığında yeniden askerleri aramış ama yok olmuşlar, artık onları göremiyormuş. Bilge Danyal’ımız Mike, görüleri yeniden canlandırmakla kalmayıp yorumladı da. Ona göre bu, katliamın ve iç anlaşmazlıkların habercisiymiş.”

“Hak veriyor musunuz?” diye sordu Sweeting.

“Sen, Davy? Ama söylesene, Malone, neden hâlâ dinliyorsun?”

“Moore’un yanında kalmamanıza pek şaşırdım, efendim. Böyle şeyleri seversiniz.”

“Ben de isterdim ama maalesef ki Nunnely’deki Kitab-ı Mukaddes Topluluğu buluşmasından eve dönerken yol üstünde Boulby’yle karşılaşmış, akşam yemeğine davet etmek zorunda kaldım. Benim yerime sizi göndermeye söz verdim; gerçi bu yüzden bana teşekkür etmediğini söylemeliyim. Senin yerine, Peter, benim olmamı tabii ki tercih ederdi. Yardıma ihtiyacınız olursa size katılacağım, imalathanenin çanları beni uyarır. Bu sırada yola koyulun (bir anda Mösyö Sweeting ve Donne’a döndü), tabii Davy Sweeting ya da Joseph Donne gitmeyi tercih etmezse. Ne dersiniz, beyler? Göreviniz hayli onurlu, gerçek bir tehlikenin varlığı da yadsınamaz. Ne de olsa hepinizin bildiği gibi ülke tuhaf bir durumda ve Moore ve imalathanesi ve makinesi hatırı sayılır bir nefretle karşı karşıya. Yeleklerinizin altında cömert hislerin ve sağlam bir cesaretin yattığından şüphem yok. Belki de en sevdiğim Peter’a imtiyazlı davranıyorumdur. Küçük David bir şampiyon, lekesiz bir Yusuf olacak. Malone, senin kaba saba bir Talut’tan farkın yok tabii; desteğini vermekten, silahlarını çıkarmaktan, değneğini kaldırmaktan başka işe yaramıyorsun. İşte orada, köşede.”

Malone anlamlı bir sırıtışla tabancalarını çıkardı, her birini arkadaşlarına sundu. Almaya tereddüt ettiler. Zarif bir alçakgönüllülükle her bir beyefendi kendilerine uzatılan silahtan bir adım uzaklaştı.

“Onlara hiç dokunmam. Böyle şeylere hiç dokunmam,” dedi Mr. Donne.

“Mr. Moore benim için neredeyse bir yabancı,” diye mırıldandı Sweeting.

“Daha önce bir tabancaya dokunmadıysanız işte fırsatınız, Mısır’ın yüce satrapı¹². Ufak ozana gelince, Filistinlilerle yüzleşirken flütü dışında bir silah kullanmamayı tercih ediyordur muhtemelen. Şapkalarını al, Peter. İkisi de gelecek.”

12. Yaradılış 41: 39-44. (ç.n.)

“Hayır, efendim, hayır, Mr. Helstone. Annem bana çok kızar,” diye yalvardı Sweeting.

“Ben de böylesi olaylara karışmamaya çalışırım,” diye araya girdi Donne.

Helstone alayla gülümsedi, Malone at kişnemesini andıran bir kahkaha attı. Ardından tabancalarını yerine koydu, şapkasını ve değneğini aldı; “hayatı boyunca bir arbedeye bu kadar hazır hissetmediğini ve gece olduğunda bir dizi kaypak dokumacının Moore’un odasını basmasını umduğunu” söyleyerek odadan çıktı, merdivenleri birer ikişer indi ve ön kapıyı arkasından çarparak tüm evi titretti.